

Dino'dan iki dönem

Ahmet KOKSAL

YAŞAMINI 1952 den bu yana Paris'te sürdürün Abidin Dino'nun şimdiye değin Türkiye'de izlenmeyen iki ayrı dönemini içeren "Antibes resimleri" ile "Pencereler-Açılar" adlı resim dizileri Galerî MD'de sergileniyor. Dino'nun genişletilmiş akımlardan etkilenen çok yönlü ve yeniliğe açık kişiliğinin çağdaş resim olgusuyla özdeşleşen, onunla belirli "bir yerde, bir zaman diliminde" buluşmasını açıklayan bu resimler alışkanlık, tekdüzelik ve konformizme düşmeyen kimliğinin görsel tutanakları sayılabilir.

Sanatçının 1956-1962 yılları arasında yaşadığı Fransa'nın güneydoğusunda önemli bir seramik ve plaj kenti olan Antibes'de, bir bölümünü Nicholas de Stael'in (1914-1955) öldüğü atölyede gerçekleştirdiği bu dizi ilk kez 1953'de Antibes'deki Picasso Müzesi'nde sergilenmiş. Sergiye ilişkin Galerî MD'nin yayınladığı kitaba yazdığı bir "sunu" yazısında Ferit Edgü, "Bu resimlerde ayrıntı yok, ya da bu resimlerin her biri bir bütünü oluşturan bir ayrıntı" diyor. Dino'nun Antibes izlenimlerini saptayan yağlıboyalı ışık ve değişik tonlarda gri, topraksı, siyah leke grupları ya da ölçülü yüzey bölümleriyle en yalın sınırlara götürülmüş doğa soyutlamalarını içeriyor. Bu resimlerin oluşumunu açıklayan taslaklarda sanatçının değişik ton ayrımlarındaki özgün istif araştırmaları açıklıkla izleniyor. Deniz ve kıyı kesimleri, ışıklı yollar, Antibes mendireğini çağrıştıran, oldukça yalın ve arınmış bir soyutlamaya götüren Antibes Resimleri'nde görünenin ötesinde bir görüntü oluşturulmuş.

Abidin Dino'nun 1968-1972 yıllarında hazırladığı "Pencereler-Açılar" adlı resim dizisi ise guaj boyayla kâğıt üzerine yapılmış 16 resmi içeriyor. Bu dizide çok ölçülü, dengeli, geometrik bir yapı ve soyutlama yöntemi ve disiplinli, renkçi bir grafizmle Dino, kendi resim dünyasından dış dünyaya pencereler açmaktadır. "Pencereler-Açılar"ın sınırlı, sanki tutuklanmış ortamından aydınlığa, özgürlüğe, evrenin sonsuzluğuna göndermeler, yorumlayıcı bakışlar getiriyor. Bu dizide çağdaş geometrik soyutlama eğiliminin kurgulayıcı öğelerini genellikle simetrik, dengeli bir biçimlilikle algılayan Dino, bu düzenlemelere kendi iç dünyasının yorumlayıcı ışığını da katmakta. Bu dünyaya değişik açılardan bakan, onu doyumsuz bir gözle izlemenin uyandıracığı renkli, özgür ve değişken çağrışımlara açılan ekranlar oluşturmaktadır. Jean Marie Dunoyer'nin Abidin Dino'nun resimlerinden söz açan yazısı sanki bu diziyi açıklıyor:

"Eğer soyuttan salt düşünsel bir davranış anlaşılıyorsa, soyut kalmaları istenmiş nişan tahtalarından. Mavi bir gökyüzü dörtgeni üstüne açılan pencere ve mazgal deliklerinden. Özgürlük çağrısına yönelik açılan kıvrımlı, muhteşem kapılardan. Kimi surların tepesinde dalgalanan o küçük kırmızı bayraktan. Renkler de bir şifreye ait olabilirler, perde perde kahve renkli, ağırbaşlı, kesin sınırlı düzeylerden." (Le Monde, 4 Haziran 1977).

Birbirinden çok farklı iki ayrı dönem, iki biçem seçeneğini belgeleyen bu resimlerde Dino'nun çağdaş sanat serüveniyle özdeşleşen çok yönlü kişiliği vurgulanıyor. 1981'de sergilenen "Kayalar.. Adalar.." dizisinde olduğu gibi düşünce gerçek, soyutla somut, ayrıntı ile bütünlük, sınırlı olanla sonsuzluk arasında çağrışımçı, yorumlayıcı bir ilişki izleniyor. "Bir yaşama birçok yaşamı sığdırmak isteminden kaynaklanan" bu iki dizi, onun resim serüveninin eksiksiz bir tanınmasına yardımcı oluyor. İlerde açılacak bir Abidin Dino retrospektifinin de iki ilginç halkasını oluşturuyor.

Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 1 2 6 6 7 0 0 6 *